

ДОГОВОР МЕЃУ ФЕДЕРАТИВНА НАРОДНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА И НАРОДНА РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА ЗА ЗАЕМНА ПРАВНА ПОМОШ ОД 23 МАРТ 1956 ГОДИНА^{*}

Дел I ПРАВНА ПОМОШ ВО ГРАЃАНСКИ ПРЕДМЕТИ

Правна заштита

Член 1.

Државјаните на една договорна држава имаат, на територијата на другата договорна држава, слободен пристап до судови и можат да се појавуваат пред судовите и да ја користат правната заштита во однос на личноста и имотот под истите услови како и сопствените државјани.

Член 2.

1) Ако државјани на една договорна држава, коишто имаат живеалиште или деловно седиште во една од договорните држави, постапуваат како учесници во постапка пред суд на другата договорна држава, од нив нема да се бара да обезбедат парнични трошоци ниту да дадат аванс за судски такси.

2) Меѓутоа, може да се бара од државјаните на другата договорна држава, под истите услови и во истиот обем како и од сопствените државјани, однапред да депонираат износ за трошоците како странки во постапката.

Ослободување од плаќање такси и трошоци

Член 3.

Државјаните на една договорна држава го користат правото да бидат ослободени од плаќање такси и трошоци со оглед на приходите и имотната состојба пред судовите на другата договорна држава, под истите услови и во истиот обем како и сопствените државјани.

Член 4.

^{*} Договорот е објавен во „Службен весник на ФНРЈ“ – Додаток, бр. 1/57, а влегол во сила на 17 јануари 1957 година.

1) Уверението потребно за признавање на правото од член 3 од овој Договор го издава надлежниот државен орган на онаа договорна држава во која молителот има редовно живеалиште.

2) Ако молителот нема редовно живеалиште во ниту една од договорните држави, тогаш доволно е уверението на дипломатското или конзуларното претставништво на државата чијшто е државјанин.

Член 5.

1) Државниот орган надлежен за издавање на уверението наведено во член 4 став 1 од овој договор може да побара од државните органи на другата договорна држава известување за приходите и имотната состојба на молителот.

2) Судот што одлучува по молбата за признавање на правото од член 3 од овој договор може во рамките на своите овластувања да ги провери доставените уверенија и известувања и да побара дополнителни податоци.

Заеднички одредби за правната помош и доставувањето

Член 6.

1) Договорните држави се обврзуваат дека, на барање, меѓусебно ќе си укажуваат правна помош и ќе вршат достава во граѓанско-правни предмети – парнични и вонпарнични. Ова се однесува и во случај кога за тие предмети се надлежни управни органи.

2) Во следните одредби на овој дел од договорот, под судови се подразбираат и управните органи доколку се надлежни за предметите наведени во став 1 од овој член.

Член 7.

Југословенските и бугарските судови меѓусебно комуницираат од една страна преку секретаријатите за правосудна управа на народните републики Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија и Црна Гора, а од друга страна, преку Министерството за правосудство на Народна Република Бугарија, доколку со овој договор не е утврдено поинаку (член 13 став 2).

Член 8.

1) Замолниците за правна помош и доставувањето се составуваат на српско-хрватски, словенечки, македонски или бугарски јазик.

2) Исправите и другите списи што се составуваат при решавање по замолниците од ставот 1 од овој член мора да бидат напишани на еден од јазиците наведени во истиот став.

Член 9.

Замолницата треба да го содржи предметот на кој се однесува, името на странките, нивното занимање и местото на престој или живеалиште. Во замолниците за доставување, покрај тоа, мора да се означи адресата на примателот и врстата на списите кои треба да се достават, а во замолницата за правна помош – околностите во однос на кои треба да се спроведе доказ, и по потреба - прашањата кои треба да му се постават на лицето кое што треба да се сослуша.

Член 10.

- 1) Замолниците и списите кои се доставуваат од судови и други органи на договорните држави мора да содржат печат на судот или органот што ги издал и не е потребна нивна заверка.
- 2) Замолниците за укажување правна помош се составуваат во форма пропишана во законодавството на договорната држава од која потекнуваат замолниците. Доколку законодавството на замолената држава го условува удоволувањето на замолницата со посебни услови, замолениот суд може да побара замолницата да се дополни.
- 3) Договорните држави можат спогодбено да пропишат формулари за употреба при поднесување барања за укажување правна помош.

Член 11.

Удоволувањето на замолниците се врши според законот на замолената држава. Меѓутоа, барањето на судот од кој потекнува замолницата за да се постапи по некоја посебна форма се удоволува само доколку тоа не е во спротивност со основните начела на законодавството на замолената држава.

Член 12.

- 1) Ако замолениот суд не е надлежен, тој ја упатува замолницата до надлежен суд.
- 2) Удоволувањето на замолницата може да се одбие само ако замолената држава смета дека со удоволувањето на замолницата се загрозуваат нејзините суверени права или нејзината безбедност, или ако удоволувањето е во спротивност со основните начела на нејзиното законодавство.

Член 13.

- 1) Судовите до кои се упатени замолниците за правна помош ги удоволуваат тие замолници и при тоа, по потреба, ги применуваат истите присилни средства како и удоволувањето на замолниците за правна помош меѓу домашните судови. Присилните средства нема да се применуваат ако станува збор за лично доаѓање на странките во парницата.

2) На барање на судот од кој потекнува замолницата, тој навремено се известува за времето и местото на извршување на бараното дејство; и тоа известување го вршат судовите непосредно по пошта.

Член 14.

Во сите случаи во кои замолницата не е удоволена треба за тоа без одлагање да се извести судот од кој потекнува замолницата со наведување на причината. Ако замолницата е упатена до друг суд, тој суд треба да биде назначен.

Член 15.

1) Списите што треба да се достават мора да бидат изготвени на јазикот на замолениот суд или мора со нив да се приложи превод на тој јазик (член 8 став 1). Преводот треба да биде потврден дека е точен или од страна на надлежниот орган или толкувач што е официјално поставен во една од договорните држави; заверка на потписот не е потребна.

2) Ако списите не се изготвени на јазикот на замолениот суд, ниту е приложен превод на тој јазик, тогаш замолениот суд се ограничува на тоа да ја изврши доставата на списите на примателот ако тој сака да ги прими.

Член 16.

Доставувањето се докажува или со доставница, која треба да содржи датум, потписи на доставувачот и лицето на кое му се врачени списите, како и печат на судот, или со уверение на замолениот суд од кое се гледа дека доставата е извршена, и начинот и времето на доставата. Ако списите што треба да се врачат се доставени во два примероци, доставувањето се потврдува на другиот примерок.

Член 17.

Двете држави го задржуваат право да врачуваат писмени документи (списи) на своите државјани што се наоѓаат на територијата на другата држава, преку своите дипломатски или конзуларни претставништва. При овој начин на врачување не смеат да се употребуваат присилни мерки.

Трошоци

Член 18.

1) Од државата од која потекнува замолницата не смеат да се бараат никакви такси ниту трошоци за удоволување на замолниците за правна помош и доставување. Исклучок на тоа може да биде само надоместокот за вештаци.

2) Вештачењето може да се направи да зависи од депонирање аванс кај замолениот суд само ако странката го сноси трошокот за надоместокот на вештакот.

Оставина

Член 19.

1) Државјаните на една договорна држава можат, согласно одредбите на овој договор, со изјава на последната волја (тестамент, завештание), да располагаат со својот имот што се наоѓа на територијата на другата договорна држава.

2) Државјаните на една договорна држава можат во другата договорна држава да стекнат имотни права врз основа на законско или тестаментално наследство под истите услови и во еднаков обем како и државјаните на таа држава.

Член 20.

1) Наследно-правните односи се утврдуваат со законодавството на Договорната страна чиј граѓанин бил оставителот во времето на смртта.

2) Доколку нема наследник, наследувањето на движниот имот се врши според законот на договорната држава чијшто државјанин бил оставителот во моментот на смрт, а наследувањето на недвижниот имот – според законот на договорната држава на чијашто територија се наоѓа тој имот.

Член 21.

Што се однесува до способноста за составување или отповикување на тестамент, како и во однос на правните последици поради недостатокот на волја (измама, грешка, итн.) се применува законодавството на договорната држава чијшто државјанин бил оставителот во моментот на составување, односно отповикување на тестаментот.

Член 22.

Што се однесува до формата во која што се составува или отповикува тестамент, се применува законодавството на договорната држава чијшто државјанин бил оставителот во моментот на составување, односно отповикување на тестаментот. Сепак е доволно ако биле почитувани прописите на законодавството на договорната држава на чијашто територија тестаментот бил составен, односно отповикан.

Член 23.

За расправата за недвижниот имот од оставината и за решавање на спорните барања на наследство, нужниот дел или легатот на кој се однесува тој имот исклучиво се надлежни судовите на онаа договорна држава на чијашто територија се наоѓа тој имот.

Член 24.

1) За расправата за движниот имот од оставината на државјани на договорната држава, како и за решавање на спорните барања на наследство, нужниот дел или легатот на кој се однесува тој имот исклучиво се надлежни судовите на државата на која припаѓа оставителот, освен ако не е поинаку утврдено во овој договор. Меѓутоа, не се исклучува надлежноста на судовите на другата договорна држава во случаи во кои извршувањето предвидено во став 2 веќе не е можно.

2) Секоја договорна држава се обврзува дека ќе ги признава и извршува одлуките за наследство и спорните барања на наследство, нужниот дел или легатот што се донесени од судови на државата на која оставителот е државјанин, доколку тие одлуки се однесуваат на движно наследство што се наоѓа на нејзината територија, а станува збор за оставина на државјанин на другата договорна држава, и тоа:

а) ако ништо друго не произлегува од следните одредби, или

б) ако тие одлуки не се во спротивност со основните начела на законодавството на државата во која што се наоѓа оставината.

3) Во однос на списите што треба да се приложат со предлогот за извршување се применуваат одредбите на член 45 од овој договор.

4) Судовите на договорните држави ги предаваат, поради спроведување на расправа за оставина во смисла на став 1 од овој член, на молба на надлежните органи на државата чијшто државјанин бил оставителот, движните ствари од неговата оставина, доколку:

а) во следните одредби не е поинаку одредено, односно

б) доколку тоа не е против забраната за извоз или девизно-правните прописи.

Член 25.

1) Ако на територијата на една договорна држава почине државјанин на другата договорна држава, надлежниот суд (орган) треба веднаш да го известат дипломатското или конзуларното претставништво на другата држава за смртта и да му соопшти сè што му е познато за наследниците, за нивното живеалиште (престојувалиште) и адресата, за карактерот и вредноста на оставината, а исто така и за тестаментот, ако постои. Истото важи и кога надлежниот суд (орган) дознае дека во неговата држава останал имот на државјанин на другата договорна држава што починал надвор од територијата на двете договорни држави.

2) Ако дипломатското или конзуларното претставништво на државата чијшто државјанин бил починатиот дознае за смртта порано, тогаш тоа е должно да го известат надлежниот суд (орган) на другата договорна држава за тоа.

Член 26.

(1) Ако во една договорна држава се наоѓа оставина на државјанин на другата договорна држава, суд или друг надлежен државен орган презема, на предлог или

по службена должност, мерки што се потребни за обезбедување и корисно управување со оставината, како и за спречување на нејзино намалување или нанесување друга штета.

2) Судот или другиот надлежен орган ги презема мерките наведени во став 1 од овој член според прописите што важат во нивната сопствена држава. Меѓутоа, тие мерки се спроведуваат, на молба на другата држава, и во некоја посебна форма доколку тоа не е во спротивност со основните начела на законодавството на замолената држава.

3) Доколку на местото каде што се наоѓа оставината има седиште на дипломатско или конзуларно претставништво на државата чијшто државјанин бил починатиот, тогаш мерките наведени во став 1 од овој член може да се преземат само ако дипломатското или конзуларното претставништво биле навремено известени за тоа; дипломатското или конзуларното претставништво имаат право да учествува во преземањето службени дејства и да даваат предлози.

4) Во останатите случаи, дипломатското или конзуларното претставништво треба без одложување да бидат известени за сите мерки што се преземени за обезбедување и управување со оставината. На предлог на дипломатското или конзуларното претставништво, овие мерки може да бидат изменети или укинати без штета по правата на трети лица.

Член 27.

Прогласувањето на тестаментот го врши суд (орган) на договорната држава на чијашто територија се наоѓа тестаментот. Заверениот препис на тестаментот и записникот за состојбата и содржината на тестаментот, а според околностите и записник за неговото прогласување се доставуваат до судот на државата чијшто државјанин бил оставител, надлежен за расправа за оставината, доколку според одредбите на овој договор не е надлежен суд на договорната држава во која е прогласена оставината. Под истите услови, на молба на судот на државата чијшто државјанин бил оставителот, може да се достави и оригиналниот тестамент.

Член 28.

1) На барање на наследникот, или легатарот, кои што се државјани на договорната држава во која се наоѓа оставината или кои престојуваат на нејзина територија, судот може да ја задржи цела оставина или доволен дел од истата, додека надлежниот суд на државата чијшто државјанин бил оставителот не донесе правосилна одлука за барањето на наследникот или легатарот.

2) Судот може да ја преземе истата мерка и по барање на доверителите на оставителот кои се државјани на Договорната држава на чија територија се наоѓа оставината, или кои престојуваат на нејзината територија, ако ги пријават своите барања и, доколку е потребно, поведат постапка за нивно признавање.

Член 29.

1) За целите на поставување на барањата наведени во член 28 од овој договор, судот со оглас ќе утврди рок од три до шест месеци во кој гореспоменатите лица мора да ги пријават своите барања и, доколку е потребно, да поведат постапка за нивно признавање. Ако овие барања не се пријават во овој период, односно ако не се поведе постапка за нивно признавање, не може да се одбие продажбата на подвижно наследство со повикување на одредбите од член 28 од овој договор.

2) Објавувањето на огласот од став 1 од овој член се врши во службените весници на двете договорни држави („Службен весник на Федеративна Народна Република Југославија“, односно „Izvestija na Presidiuma na Narodnoto s'branie“ на Народна Република Бугарија). Заверен препис на огласот мора да се испрати до дипломатското или конзуларното претставништво на државата чиј државјанин бил оставителот.

Член 30.

1) Ако оставителот, кој бил државјанин на едната договорна држава, имал последно живеалиште на територијата на другата Договорна држава, наследниците кои живеат на територијата на другата договорна држава, во рокот наведен во член 29, став 1 од овој договор, можат да бараат судот на таа договорна држава да одржи расправа за подвижното наследство што се наоѓа во таа држава. Ова барање ќе се удоволи ако на тоа не се противат наследниците или легатот, во рок од три месеци по истекот на рокот од членот 29 став 1 од овој договор. Ако нема приговори, судовите на таа држава ќе бидат надлежни за решавање спорни побарувања на оставината.

2) Ако во смисла на став 1 од овој член, за подвижното наследство треба да расправа судот на договорната држава во која се наоѓа тоа наследство, ќе се применуваат материјалните одредби на наследното право на државата чиј државјанин бил оставителот, и тоа како и за расправите за оставината, така и за решавањето на спорните барања на наследство.

Член 31.

1) Ако државјанин на една договорна држава почине за време на патување на територијата на другата договорна држава, а таму нема живеалиште ниту вообичаено престојувалиште, тогаш предметите што ги носел со себе, по список, без други формалности се предаваат на дипломатското или конзуларното претставништво на неговата држава.

2) Дипломатското или конзуларното претставништво со тие предмети постапува во согласност со прописите на својата држава, откако ќе ги регулира долговите што починатото лице ги направило за време на престојот во државата во која починало.

Член 32.

Во парнични и вонпарнични оставински предмети по кои се расправа на територијата на една договорна држава, дипломатското или конзуларното

претставништво на другата договорна држава ги застапува нејзините државјани ако тие се отсутни или ако не одредиле полномошник.

Член 33.

Кој имот се смета за подвижен или неподвижен е определено со законодавството на договорната држава во која се наоѓа тој имот.

Член 34.

Додека меѓу двете договорни држави не се склучи договор за избегнување двојно оптоварување со данок и такси на наследство, секоја договорна држава го задржува правото, пред предавањето на подвижното наследство на органите на другата договорна држава, да ги наплати сите даноци и такси на кои подлежи наследството според нејзиното законодавство.

Старателство (tutela и curatela)

Член 35.

Старателството спаѓа во надлежностите на органите на договорната држава чиј државјанин е деловно неспособното лице, освен ако овој договор не предвидува поинаку.

Член 36.

1) Ако на територијата на една договорна држава неопходно е да се преземат мерки од страна на старателскиот орган во интерес на државјанин на другата договорна држава, кој има место на престој или живеалиште или имот на територијата на договорната држава каде што е потребно да се преземат такви мерки, надлежниот орган на таа договорна страна веднаш ќе го извести за тоа дипломатското или конзуларното претставништво на договорната држава чиј државјанин е тоа лице.

2) Ако се работи за случај што не може да биде предмет на одложување, старателскиот орган на другата договорна држава може во исто време да ги извести дипломатските или конзуларните претставништва и да ги преземе потребните привремени мерки. Овие мерки ќе се применуваат додека надлежниот орган на договорната држава чиј државјанин е деловно неспособното лице не ја донесе потребната одлука, за која ќе го извести територијалниот орган кој ги одредил привремените мерки.

3) Мерките од став 2 можат да се преземат и во интерес на лица чие место на престој е непознато, а кои немаат свој застапник.

Деловна способност

Член 37.

Деловната способност на лицата се утврдува според законодавството на договорната држава чии државјани се тие лица.

Утврдување и оспорување на татковство

Член 38.

1) Утврдувањето на татковството и правните односи меѓу вонбрачно родено дете и мајот што треба да се смета за негов татко се решаваат според законодавството на договорната држава чиј државјанин било детето во моментот на раѓање.

2) Оспорувањето на татковството се решава според законодавството на договорната држава чиј државјанин било детето во моментот на раѓање.

Член 39.

Во споровите за утврдување или за оспорување на татковството (член 38) надлежен е судот на онаа договорната држава чиј државјанин било детето во моментот на раѓање или судот на договорната држава на чија територија се наоѓа местото на престој на детето во времето на покренување на спорот.

Посвојување

Член 40.

(1) Доколку посвоителот е државјанин на една договорна држава, а посвоеникот е државјанин на другата Договорна држава, за посвојување и поништување на посвојувањето треба да бидат исполнети материјалните услови предвидени со националниот закон како на посвоителот, така и на посвоеникот.

2) Постапката за посвојување и поништување на посвојувањето ја врши органот на Договорната држава чиј државјанин е посвоеникот.

Прогласување на исчезнати лица за мртви и докажување смрт

Член 41.

1) Прогласувањето на исчезнати лица за мртви и докажувањето смрт е во надлежност на судот на договорната држава чиј државјанин било лицето во моментот на исчезнувањето.

2) Судот на едната договорна држава може да прогласи за мртов државјанин на другата договорна држава:

а) на барање на лице кое сака да оствари наследни права или права што произлегуваат од имотните односи меѓу брачните другари во однос на недвижниот имот на отсутниот, кој се наоѓа на територијата на таа договорна држава; или

б) на барање на брачниот другар во врска со постоењето на бракот, ако брачниот другар во моментот на поднесување на барањето има живеалиште на територијата на таа договорна држава, а последното заедничко живеалиште на брачните другари било на територијата на истата држава.

3) Прогласувањето на исчезнатото лице за мртво, односно докажувањето на смртта според став 2 од овој член, може да се врши само според условите предвидени со националниот закон на исчезнатото лице.

Признавање и извршување судски одлуки и порамнувања во граѓанските предмети

Член 42.

На барање на заинтересираното лице, договорните држави признаваат, односно дозволуваат извршување на своја територија на следниве одлуки на судови на другата договорна држава:

а) правосилни и извршни судски одлуки и судски порамнувања во граѓански предмети. Под судови, во Федеративна Народна Република Југославија се подразбираат и стопанските судови, а во Народна Република Бугарија и државната арбитража;

б) правосилни и извршни одлуки на кривичните судови за имотноправни барања;

в) правосилни и извршни одлуки на избраните судови (арбитража и арбитражна комисија), како и порамнувањата склучени пред нив во спорови во областа на имотното право во кои најмалку една од страните е економска организација (правно лице).

Член 43.

1) Признавање, односно дозвола за извршување на одлуките од член 42 од овој договор даваат надлежните окружни судови во двете договорни држави.

2) Судот решава по барањето за признавање, односно дозвола за извршување во контрадикторна постапка.

3) Одлуките признаени според претходниот став го имаат истото правно дејство како и одлуките на домашните судови.

4) Според одлуките со кои се дава дозвола за извршување може да се бара и да се спроведе извршување како и според извршните одлуки на домашните судови.

Член 44.

Странката може да го достави барањето за признавање, односно дозвола за извршување на одлука непосредно до надлежниот суд или на начин предвиден за упатување на замолници во член 7 од овој договор.

Член 45.

1) Формата на барањето за признавање, односно дозвола за извршување треба да биде според законодавството на државата на чија територија треба да се признае одлуката односно да се дозволи извршувањето.

2) Со барањето за признавање, односно дозвола за извршување мора да се приложи:

а) судски примерок на одлуката односно порамнувањето во целост и посебна потврда за правосилност и извршност;

б) превод на одлуката во целост на јазикот на судот до кој се поднесува или упатува барањето во согласност со член 15 став 1 од овој договор.

Член 46.

1) Признавањето, односно дозволата за извршување се дава под услов:

а) ако според законите на државата во која се бара признавање односно дозвола за извршување на одлуката во таа правна работа не спаѓа во исклучива надлежност на домашниот суд;

б) ако судската одлука е правосилна и извршна според законите на договорната држава во која е донесена;

в) ако извршувањето на одлуката не е во спротивност законодавството на договорната држава на чија територија треба да се спроведе извршувањето;

г) ако странката која не учествувала во постапката, била уредно поканета во согласност со законите на државата во која е донесена одлуката, а за што мора да се достави посебен доказ;

д) ако по истото барање и основа меѓу истите странки на територијата на договорната држава во која се бара признавањето, односно дозвола за извршување претходно не е донесена правосилна одлука од надлежен орган.

2) Одлуките на договорните држави што се однесуваат на статусот на државјаните на другата договорна држава се признаваат под истите услови од претходниот став, како и под услов да не бидат во спротивност со законодавството на договорната држава во која се бара признавање на таа одлука.

3) Одлуките на договорните држави што се однесуваат на статусот на државјани на трети држави се признаваат на територијата на другата договорна држава само ако тие одлуки се признаваат и во државата за чии државјани станува збор.

Член 47.

1) Правосилните одлуки на суд на една од договорните држави што се однесуваат на брачни предмети (развод, неважност, постоење или непостоење на брак) се признаваат на територијата на другата договорна држава според условите од претходниот член само во случај ако барем еден од сопружниците во моментот на правосилност на одлуката бил државјанин на договорната држава чиј суд ја донел одлуката.

2) Горенаведената одредба се применува и за судски одлуки донесени пред влегувањето во сила на овој договор.

3) Договорните држави, врз основа на правосилните одлуки од став 1 и 2 од овој член што се признаени во согласност со член 43, вршат упис на промена во регистри на личната состојба на барање на странките, или по службена должност на барање на органот на договорната држава што ја донел одлуката.

Член 48.

Со горенаведените одредби за извршување не се навлегува во девизните и царинските прописи на договорните држави во однос на трансфер на готовина и износите на предметите добиени со извршувањето.

Размена на документи за личната состојба

Член 49.

1) Секоја договорна држава ќе ѝ достави на другата договорна држава, без такси и трошоци, документи за личната состојба за државјаните на таа договорна држава. Документите ќе бидат испратени до дипломатското или конзуларното претставништво.

2) Изводите од матичната книга на умрените ќе бидат доставени веднаш, а останатите изводи збирно на крајот на секое тримесечје.

Достава на документи за личната состојба

Член 50.

1) Двете договорни држави се обврзуваат една на друга да си доставуваат документи за личниот статус без такси и трошоци, доколку од нив тоа се бара за јавниот интерес.

2) Таквите барања се испраќаат по дипломатски или конзуларни канали до надлежните државни органи.

Заверка на документи

Член 51.

1) Јавните документи кои се изготвени или издадени од суд или друг државен орган во една договорна држава, доколку содржат службен потпис и печат, не е потребно да се заверуваат за употреба во судовите и во другите државни органи на другата договорна држава.

2) Ова се однесува и на копии на јавни документи заверени од држава на судот или друг надлежен државен орган.

Член 52.

За приватните документи заверени од суд или друг надлежен орган на едната договорна држава, не е потребна дополнителна заверка за нивна употреба во судовите и другите државни органи на другата договорна држава.

Известување за правните прописи

Член 53.

Државниот секретаријат за надворешни работи на Федеративна Народна Република Југославија и Министерството за надворешни работи на Народна Република Бугарија, на барање, меѓусебно си доставуваат текст со прописи кои важат или важеле на подрачјето на нивните држави, а по потреба и известувања за одредени правни прашања.

Дел II ПРАВНА ПОМОШ ВО КРИВИЧНИ РАБОТИ

Член 54.

Договорните држави се обврзуваат дека на меѓусебно барање ќе си укажуваат правна помош во кривични работи согласно одредбите на овој договор.

Член 55.

Правната помош особено ги опфаќа судските дејства за испитување и истражување, како што е испитување на обвинетиот, сослушување на сведоците и вештаците, судски увид, претрес, одземање предмети и предавање акти и предмети, како и доставување списи и други процесни дејства кои се однесуваат на одредена кривична постапка. Меѓутоа, овие акти и предмети ќе се предаваат само ако се чуваат кај органот на замолената договорна држава, и, ако нема посебни причини против тоа; тие треба да бидат вратени што е можно поскоро.

Член 56.

Правна помош нема да се укажува ако делото, за кое се води кривична постапка, не е казниво според законите на замолената држава, или ако тоа е политичко или чисто воено кривично дело (што се состои исклучиво во повреда на воените обврски).

Член 57.

Правна помош може да се одбие ако замолената држава смета дека со укажувањето правна помош може да се загрозат нејзините суверени права или нејзината безбедност, ако тоа е во спротивност со основните начела на нејзиното законодавство, или ако обвинетото лице е државјанин на замолената држава.

Член 58.

1) Ако некое лице, без разлика чиј државјанин е, на територијата на една договорна држава прими покана во некој кривичен или граѓански предмет, и на поканата доброволно се појави пред судот на другата договорна држава во својство на сведок или вештак, таму не смее да биде кривично гонето или лишено од слобода поради претходни кривични дела или како соучесник во кривичното дело кое е предмет на постапката во која тоа лице се сослушува како сведок или вештак. Со кривичните дела се изедначуваат казниви дела поради кои управните органи водат постапка.

(2) Меѓутоа, лицето наведено во став 1 од овој член го губи ова право ако не ја напушти територијата на државата пред чиј суд се појавило во рок од пет дена откако судот му соопштил дека е слободно и ако при тоа имало вистински можности да ја напушти територијата на таа држава.

3) Во замолицата за доставување на поканата треба да се наведе износот што ќе биде исплатен за покривање на патните трошоци и трошоците за сместување. Државата од која што потекнува замолицата на повиканото лице, на негово барање, ќе му даде аванс за покривање на патните трошоци и на трошоците за сместување.

Член 59.

1) Кога е неопходно судот на една од договорните држави директно да го сослуша како вештак или како сведок лицето кое е лишено од слобода на територијата на другата договорна држава, може да се бара негово привремено предавање од Државниот секретар за надворешни работи на Федеративна Народна Република Југославија, односно, Министерството за надворешни работи на Народна Република Бугарија.

2) Оваа молба ќе биде исполнета ако лицето се согласи со тоа и ако нема посебни причини против тоа. Лицето треба да биде вратено што е можно побрзо. Притоа соодветно се применува одредбата на член 58 став 1 од овој договор.

3) Под условите утврдени во член 58 и претходните ставови од овој член, може да се дозволи и транзит на лице притворено во трета земја преку територијата на една од една од договорните држави заради сослушување во другата договорна држава.

Член 60.

1) На барање на една од договорните држави, другата договорна држава, во случаи кога не е дозволена екстрадиција, ќе ги врати работите кои во извршувањето на кривичното дело од територијата на договорната држава која го поднесува барањето се одземени од извршителот на територијата на замолената договорна држава, или работите кои сторителот ги добил за возврат за горенаведените работи. Доколку се појави спор за совесноста на држењето, тој спор го решаваат судовите на државата во која се наоѓаат предметите.

2) Замолената држава може привремено да ги задржи работите од претходниот став, доколку тоа е неопходно во кривичната постапка што се води на нејзината територија.

Член 61.

За укажување правна помош во кривични работи се применуваат одредбите на членовите 7 до 11, 12 став 1, 13 став 1, и 14-17 од овој договор.

Известување за казни

Член 62.

1) Договорните држави заемно си доставуваат по дипломатски пат на секое тромесечје, препис од казнените листови за правосилните осудителни одлуки што се однесуваат на државјани на другата договорна држава.

2) Освен тоа, договорните држави заемно ги доставуваат и подоцнежните одлуки и решенија што се однесуваат на такви пресуди и се внесуваат во регистарот на казни.

3) Освен тоа, договорните држави заемно доставуваат една на друга по молба во поединечни случаи изводи од пресудите наведени во став 1 од овој член.

Член 63.

Договорните држави даваат една на друга по молба и по дипломатски пат, известувања за впишувањата во регистарот на казни:

а) што се однесуваат на државјани на државата што бара такви известувања;

б) што се однесуваат на други лица, ако против нив се води кривична постапка во државата што бара известување, а тие лица се наоѓаат во таа држава. Замолената држава може да одбие да даде известување ако осуденото лице е нејзин државјанин.

Член 64.

1) Договорните држави се обврзуваат меѓусебно да се известуваат за кривичните дела извршени на територијата на една од нив од држава на државјани на другата

договорна држава, а кои по извршувањето на делото пребегале на територијата на сопствената држава.

2) Заедно со известувањето од претходниот став, ќе се предаваат и сите познати доказни средства за стореното кривично дело.

Трошоци

Член 65.

Трошоците што произлегуваат од укажувањето правна помош во кривични работи, како и давање известувања ги сноси договорната држава на чијашто територија тие трошоци настанале.

Екстрадиција и транзитирање на обвинети и осудени лица

Услови за екстрадиција

Член 66.

Договорните страни се обврзуваат дека, според условите на овој Договор, меѓусебно ќе ги екстрадираат лицата против кои се води кривична постапка или против кои во таква постапка е изречена правосилна казна во државата која поднесува барање за екстрадиција.

Член 67.

1) Замолената држава одобрува екстрадиција на лице против кое во државата што го доставува барањето за екстрадиција се води кривична постапка за кривично дело за кое според законите на двете договорни држави се предвидува максимална казна лишување од слобода во траење од најмалку две години или потешка казна.

2) Како доказ за основаноста на барањето за екстрадиција во вакви случаи доволен е акт од надлежниот суд на државата која го доставува барањето за екстрадиција со кој се одредува притвор или истражен затвор, се отвора истрага, се покренува обвинение, се распишува потерница или друг акт со истото дејство. Во таквиот акт треба да бидат наведени описот на делото за кое се бара екстрадиција и фактичката состојба, времето и местото на извршување на делото и правната квалификација на делото.

Член 68.

1) Според условите од став 1 од член 67 од овој договор, замолената држава исто така ќе одобри екстрадиција на лице кое со правосилна судска пресуда е осудено на казна затвор од најмалку шест месеци.

2) Правосилните судски пресуди се доказ за основаноста на барањето за екстрадиција, без разлика дали се изречени во присуство или отсуство на

засегнатото лице. Ако правосилната одлука е изречена во отсуство, договорните држави се согласуваат дека таквата одлука нема да ја извршуваат кон екстрадираното лице, туку ќе ја повторат постапката и на екстрадираното лице ќе му се суди во негово присуство.

Член 69.

Замолената држава може да одбие екстрадиција:

- а) ако кривичното дело поради кое се бара екстрадиција е извршено на нејзината територија;
- б) ако екстрадицијата се бара за кривично дело сторено на територијата на трета држава, а за делото веќе има пресуда во таа држава.

Член 70.

Барањето за екстрадиција ќе биде одбиено во следниве случаи:

- а) ако лицето чиешто предавање се бара е државјанин на замолената држава;
- б) ако против лицето чија екстрадиција се бара е изречена правосилна пресуда од суд на замолената држава. Меѓутоа, екстрадиција ќе се одобри ако, според законот на замолената држава, се исполнети условите за повторно отворање на постапката за тоа дело;
- в) ако според законот на која било договорна држава настапила застареност на кривичното гонење или извршувањето на казната, и тоа пред да биде поднесено барање за екстрадиција;
- г) ако нема ставен предлог или покрената тужба за кривично гонење во случаите кога според законот на државата што го доставува барањето за екстрадиција или државата каде што делото е извршено, покренувањето кривична постапка е условено со ставање предлог или поднесување тужба.

Член 71.

- 1) Екстрадицијата нема да се одобри ако, според мислењето на замолената држава, делото се смета за политичко кривично дело.
- 2) Нема да се смета политичко кривично дело она кривично дело за чиешто гонење договорните држави се обврзани според меѓународните договори (геноцид, злосторства против човештвото и мирот, воени злосторства, уништување културни и историски споменици, и друго).

Член 72.

Екстрадицијата нема да се одобри за чисто воени кривични дела (кои се состојат исклучиво во повреда на воените должности), како и за новинарска грешка.

Постапка за екстрадиција

Член 73.

- 1) Барањето за екстрадиција се доставува по дипломатски пат. На ист начин, договорните држави меѓусебно ги доставуваат сите известувања и одлуки донесени во врска со екстрадицијата.
- 2) Покрај доказите од член 67 став 2 и член 68 од овој договор, со барањето за екстрадиција, потребно е да се приложи и:
 - а) докази или податоци за државјанството на бараното лице;
 - б) податоци и средства за утврдување на идентитетот на бараното лице, а по можност и други информации за негово брзо наоѓање, доколку тоа веќе не е идентификувано во замолената држава;
 - в) текстот на Кривичниот законик кој се однесува на кривичното дело за кое се бара екстрадиција, како на држава која поднесува барање за екстрадиција, така и на државата во која е сторено делото.
- 3) Ако се побара екстрадиција според член 68 од овој договор, мора да се приложи и доказ дека пресудата е правосилна.
- 4) Барањето и сите прилози мора да бидат преведени на службениот јазик на замолената држава. Сите прилози се доставуваат во оригинал или во заверен препис.
- 5) Валидноста на формата на сите прилози се утврдува според законот на државата која го поднесува барањето.

Член 74.

- 1) Ако се исполнети условите за екстрадиција според овој Договор, замолената држава е должна веднаш по приемот на барањето за екстрадиција да ги преземе сите мерки кои се потребни пронаоѓање на бараното лице и за извршување на барањето, а ако е потребно, и ќе нареди негов притвор, штом тоа лице ќе биде пронајдено.
- 2) Но, ако од документите приложени со барањето за екстрадиција не може со сигурност да се утврди дека се исполнети сите услови неопходни за одобрување на екстрадицијата, замолената држава ќе побара од државата која го поднесува барањето во определен рок да ѝ достави дополнителни податоци и информации. Овој рок може да се продолжи на барање на државата која го поднесува барањето.
- 3) Ако во определениот рок не е постапено во согласност со барањето на замолената држава, тогаш, постапката за екстрадиција ќе се прекине, а бараното

лице ќе биде ослободено. Но, тоа не спречува постапката за екстрадиција да продолжи кога последователно ќе се задоволи барањето на замолената држава.

Член 75.

1) На непосредно барање на надлежниот суд, или органот на гонење на едната договорна држава кое е упатено во писмена форма или по телеграфски пат, замолената држава, во согласност со своите закони, привремено ќе преземе мерки за обезбедување против лицето чија екстрадиција се бара, вклучувајќи притвор, ако во барањето е назначено постоењето на еден од документите наведени во член 67 став 2 и член 68 став 2 од овој договор, како и органот од кој потекнува тој документ и бројот и датумот на тој документ.

2) Постапката според став 1 од овој член се прекинува ако барањето за екстрадиција не се достави во рокот утврден од страна на надлежниот орган на замолената држава. По образложено барање на државата што го поднесува барањето за екстрадиција, овој рок може да се продолжи.

3) Барањето од став 1 од овој член треба да се потврди по дипломатски пат.

4) Државата која го поднесува барањето за екстрадиција без одлагање ќе биде известена за привремениот притвор или други привремени мерки за обезбедување, односно за причините поради кои нејзиното барање не можело да се изврши.

5) Надлежните судови на договорните држави можат и без барањето од став 1 од овој член да го притворат лицето кое се наоѓа на нивна територија ако дознаат дека на територијата на другата договорна држава тоа лице сторило кривично дело за кое според овој Договор се дозволува екстрадиција. Другата договорна држава за ова ќе биде известена без одлагање.

Член 76.

1) Целосното или делумното одбивање на барањето за екстрадиција или одложувањето на неговото извршување треба да се образложи.

2) Замолената држава, кога ја известува државата што го поднела барањето за екстрадиција за одобрена екстрадиција, истовремено го соопштува и времето и местото на границата каде што ќе се изврши предавањето.

Член 77.

Договорната држава која го поднела барањето за екстрадиција, освен во случаи на виша сила, обврзана е на одреденото место да го преземе екстрадираното лице најдоцна во рок од три дена од денот предвиден за предавање; во спротивно лицето може да биде ослободено.

Член 78.

1) Замолената држава ќе донесе одлука по барањето за екстрадиција и во случај кога во замолената држава се води кривична постапка против лицето чија екстрадиција се бара или тоа е осудено поради некое друго кривично дело; ако барањето е уважено, предавањето ќе се одложи додека тоа лице не ја издржи казната или постапката не е прекината на некој друг начин.

2) И во случајот од став 1 од овој договор може бараното лице привремено да се предаде на државата што бара екстрадиција поради спроведување на истрага, но таа држава ќе го врати лицето на замолената држава најкасно кога ќе биде донесена судска пресуда во предметот поради кој лицето е привремено екстрадирано, а во секој случај, најдоцна три месеци од денот на предавањето.

Член 79.

Ако повеќе држави бараат екстрадиција на едно лице поради исти или разни кривични дела, замолената држава одлучува кое барање ќе го удоволи според околностите на дадениот случај.

Член 80.

1) Екстрадираното лице не може да биде кривично гонето, ниту против него може да биде извршена казна за кривично дело сторено пред екстрадицијата, доколку тоа не било основа за екстрадицијата, ниту може за такво дело да биде предадено на трета држава за судење или издржување казна, ако за тоа не се добие дополнителна согласност од договорната држава која ја одобрила екстрадицијата. Меѓу договорните држави согласноста не може да се одбие ако се однесува на кривично дело за кое постојат услови за екстрадиција според одредбите на овој договор.

2) Согласност нема да се бара ако предаденото лице не ја напушти територијата на државата на која било предадено по истекот на еден месец од завршувањето на кривичната постапка, а ако биде осудено - по истекот на еден месец од денот на издржаната казна или помилувањето, или ако тоа лице повторно се врати на територијата на таа држава. Овој рок не го вклучува времето во кое засегнатото лице без своја вина не можело да ја напушти територијата на таа држава.

Член 81.

Државата која го поднела барањето за екстрадиција ќе ја извести замолената држава за исходот од кривичната постапка против предаденото лице. Ако против тоа лице е донесена пресуда, препис од таа пресуда ќе се достави откако ќе стане правосилна.

Член 82.

1) Договорните држави се должни, без посебно барање, во постапката за екстрадиција меѓусебно да си доставуваат:

а) предмети кои можат да послужат како доказ против лицето чија екстрадиција е побарана. Замолената држава може привремено да ги задржи тие предмети, доколку тоа е неопходно во водење друга кривична постапка;

б) сите предмети најдени во сопственост на бараното лице или кај трети лица, кои тој или неговиот соучесник ги стекнале со кривичното дело поради кое се бара екстрадиција, или кои претставуваат противвредност добиена за предмети стекнати со тоа кривично дело, или награда за неговото извршување. Доколку се појави спор за совесноста на држењето, тој спор го решаваат судовите на државата во која се наоѓаат предметите.

2) Овие предмети ќе бидат доставени до државата која го поднела барањето за екстрадиција при предавањето на екстрадираното лице, а ако тоа не е можно, тогаш подоцна. Вака ќе се постапи и во случаи кога екстрадицијата не се случила поради смрт или бегство на бараното лице.

3) Правата на трети лица на ваквите предмети остануваат неповредени. По завршувањето на кривичната постапка, овие предмети ќе бидат вратени без надоместок на лицето на кое му припаѓаат. Ако не може да се утврди лицето на кое му припаѓаат, предметите ќе бидат вратени без надоместок на замолената држава.

Член 83.

Ако предаденото лице избегне кривична постапка и повторно се врати на територијата на замолената држава, ќе биде екстрадирано на повторно барање, без никакви формалности.

Транзит

Член 84.

1) Секоја договорна држава, на барање, должна е да дозволи транзит низ нејзината територија на лица екстрадирани од трети држави, до другата договорна држава. Држава не е должна да го одобри транзитот на лица за кои не постојат услови за екстрадиција според овој договор.

2) Барањето за одобрување транзит се доставува на ист начин како и барањето за екстрадиција.

3) Замолената држава ќе го одобри и изврши транзитот на начин што смета дека е најсоодветен за неа.

Член 85.

Трошоците направени со екстрадицијата се на товар на државата на чија територија се направени. Трошоците за транзит се на товар на државата од која потекнува барањето за транзит.

Член 86.

Договорните држави се обврзуваат дека нема да даваат државјанство на лица чија екстрадиција се бара, освен во случај кога тоа лице добило отпуст од дотогашното државјанство, односно, дека ќе почекаат со одлучувањето по молбата за давање државјанство до одлуката по барањето за екстрадиција, особено ако државата што го поднесува барањето за екстрадиција укаже дека државјанството се бара поради избегнување на екстрадицијата.

Дел III ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 87.

Сите спорни прашања во примената на овој договор, договорните држави ќе ги решаваат по дипломатски пат.

Член 88.

Овој договор е предмет на ратификација, а документите за ратификација ќе се разменат во Белград.

Член 89.

- 1) Овој договор влегува на сила триесет дена по денот на размената на документите за ратификација.
- 2) На денот на влегување во сила на овој договор престануваат да важат конвенциите меѓу двете договорни држави склучени во Софија на 26 ноември 1923 година, и тоа: Конвенцијата за судска помош и Конвенцијата за екстрадиција на виновни лица и за правна помош во кривична материја.
- 3) Овој договор се склучува на неопределено време, а неговата важност престанува по истекот на една година од денот на откажувањето на една од договорните држави.

Составено во Софија, на 23 март 1956 година во два оригинални примероци на српско-хрватски и бугарски јазик, а двата текста се автентични.

Потврдувам дека правилно го извршив преводот од српски на македонски јазик.

Potvrđujem da sam ispravno izvršila ovaj prevod sa srpskog na makedonski jezik

Весна Мицева
Овластен судски преувач
Датум: 30.08. 2018

Vesna Miceva
Ovlašćeni sudski prevodilac
Datum: 30.08.2018